

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİNDE ÇALIŞAN KADIN PERSONELİN BOŞ ZAMAN DEĞERLENDİRME ETKİNLİKLERİNİN İNCELENMESİ

Gülden Filiz ÖNAL¹

Öz

Bu araştırmanın temelini Kırıkkale Üniversitesi'nde çalışan kadın personelin boş zaman değerlendirme etkinliklerinin incelenmesi oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise Kırıkkale Üniversitesi'nde çalışan ve Kırıkkale'de yaşayan kadın personel oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Araştırma için hazırlanan 25 soruluk anket ön-test uygulamasından sonra incelenerek ve uzman görüşleri alınarak tekrar düzenlenmiştir. Toplanan veriler, frekans (f) ve yüzde (%) dağılımları tablolar halinde sunularak yorumlanmıştır. Anket 118 akademik, 190 idari personel olmak üzere toplam 308 bayan personelin mail adreslerine gönderilmiştir. Yapılan araştırmanın sonucuna göre kadın personelin çoğu boş zaman bulamadıklarını, var olan boş zamanları da verimli değerlendiremediklerini belirtmişlerdir. Bu çalışma sonucunda, Kırıkkale ilindeki kültürel etkinliklerin ve tesislerin de yetersiz olduğu gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Üniversite, Boş Zaman, Etkinlik

Investigation of Leisure Activities Assessment of Women Staff at Kırıkkale University

Abstract

The basis of this research is the examination of leisure time activities of working women staff at Kırıkkale University. The sample of the working is the female staff living in Kırıkkale. Survey form was used as data collection tool. The questionnaire prepared for the research was rearranged after the pre-test application and the opinions of the experts were taken. The collected data, frequency (f) and percent (%) distributions are presented and interpreted in tabular form. The questionnaire was sent to the mail addresses of a total of 308 female staff, 118 academic and 190 administrative personnel. According to the result of the research done, half of the employees stated that they cannot find free time. Existing free time is also not considered productive. As a result of this study, it has been observed that the cultural activities and facilities in Kırıkkale province are inadequate.

Keywords: Female, University, Leisure Time, Activities

1 Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü, E-posta: filizonal66@yahoo.com.tr

Giriş

Zaman: Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit (TDK, 2017).

Tezcan (1982)'a göre ise zaman, "insan hayatının uzun ya da kısa süreli yinelenmesi imkânsız başlangıcı ve sonu belli saat birimi ile ölçülebilen bir bölümüdür" (Akyüz, 2015, s. 9).

Zaman, süre olarak aynı olsa bile insanların buldukları duruma göre farklı algılanabilir. Mesela, derste planladığı biçimde konusunun tamamını anlatamayan bir öğretmene göre ders saati çok kısa, dersten sonra arkadaşlarıyla sinemaya gitmek isteyen bir öğrenci için aynı ders saati çok uzun gelebilir.

Bennet (1992) ye göre, zamanın kıymetini anlayan insanlar, ondan en iyi şekilde nasıl yararlanabileceklerini de iyi bilirler. Devrimizin meşhur yazarlarından biri zaman için şunları söylüyor: "Yaşamak için zamanı fırsat bilin; çünkü varlığımızın sebebi budur. Zamanı öldürmek en büyük suikasttır. Çalışmak için zaman ayırın başarının sırrı buradadır. Düşünmek için zaman ayırın, çünkü ancak bu sayede kuvvet kazanabilirsiniz" (Akyüz, 2015, s. 10).

Zaman ancak verimli kullanıldığında anlam kazanır. Bu da bireylerin ne yapıp yapamayacağını belirleyebilmesiyle, yani kendini iyi tanımasıyla mümkündür. Her bireyin yetenekleri ve kapasiteleri yönünde tanınması ve geliştirilmesi için öncelikle ailesinin sonrasında ise alan uzmanlarının yönlendirmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bireyin dış dünyayla tanışıp sosyalleşmeye başladığı eğitim hayatıyla birlikte aile-öğretmen (özellikle uzman görüşleri) iş birliği çok önemlidir. Bu sayede birey, zamanının her anını verimli ve etkin şekilde kullanmayı öğrenecek, kaygıyı azaltacak ve dolayısıyla başarısını arttıracaktır.

Birey için çok değerli bir kavram olan zaman, çalışma zamanı ve boş zaman olarak iki grupta ele alınabilir. Çalışma zamanı, temelde bireyin para kazanmak ve geçimini sağlamak üzere; işinin gerektirdiği çalışmaları yapmak, işine gitmek üzere yolda geçirdiği süre ve işiyle ilgili yapmak zorunda olduğu mesleki faaliyetlerdir. Boş zaman ise bütün bu saydıklarımızın dışında kalan zaman dilimidir. Çalışma zamanı büyük oranda yöneticiler tarafından programlanır. Ancak boş zamanın programlanması yani verimli ya da verimsiz kullanılması tamamıyla bireyin vereceği kararlar doğrultusunda olacaktır. Zamanın kötü ve verimsiz kullanılması sonucunda ortaya çıkabilecek her türlü olumsuzluk, öncelikle bireyi ve dolaylı olarak ta toplumu etkileyecektir.

İnsanlar çalışma dışındaki boş zamanlarında dinlenmekten ve sevdikleri ile hoş vakit geçirecek işlerle uğraşmaktan zevk duymaktadırlar. Bu nedenle, çalışma dışındaki geçirilen zaman, insanlar için büyük önem taşımaktadır (Şahin, Akten ve Erol, 2009).

Boş zaman (leisure), kişinin mesleksi, ailesel ve toplumsal ödevlerini ve hayatını devam ettirebilmesi için zorunlu olan faaliyetleri yerine getirdikten sonra, özgür iradesiyle yapabileceği dinlenme, eğlenme, bilgi ve becerilerini geliştirme, toplumsal yaşama gönüllü olarak katılma gibi uğraşları gerçekleştirebileceği zaman dilimidir. Boş zaman, zorlama duygumuzun en az olduğu, kendi yargı ve seçimlerimize göre kullanılan isteğe bağlı zamandır.

Bir başka tanımda ise: 1. Uyumak, yemek ve çalışmak için ayrılan zamanın dışında kalan zaman. 2. Dinlenmeye, gezmeye ve eğlenmeye ayrılan zaman (ing.: leisure, spare time) (TDK, 2017).

Boş zaman faaliyetleri geçmişte, modernite öncesi boş zaman ve sanayileşme sonrası boş zaman olarak iki bölümde incelenmiştir.

Antik Yunan'da boş zaman, iyilik, güzellik, hakikat ve bilgi gibi dünyanın üstün değerleriyle uğraşmak, bunlar üzerine düşünmek olarak anlaşılmıştır. Bu düşünceye göre, boş zaman, bir şey yapılmayan zaman değildi. Aksine, seçkinlik, derin düşünme, estetik hazlar ve beğeni oluşturma zamanıydı. Boş zaman bir ölçüde ruhun arındırılması, derin düşünömsellik yüklü bir zaman olarak görülüyordu. Boş zaman, bu yüzden iş/çalışmayla ilişkilendirilmekten uzak idi. İş-boş zaman algısı, sınıfsal düzeyde farklı değer ve ayrışımaya sahipti. Çalışma alt sınıfa özgü bir etkinlik iken, boş vakit seçkinlere/iktidar çevrelerine ait bir ayrıcalıktı. Seçkinler (aristokratlar) ile az okumuşların ve kölelerin boş zamandan anladıkları ve bu zamanı kullanma biçimleri farklıydı (Gediz, 2012. akt., Akyüz, 2015, s. 19).

Orta Çağın sonlarında, boş zaman gösteriş, lüks, zevk ve israf haline dönüşmüştür. Boş zaman kullanımı köle gibi çalışmaya karşı bir asalet göstergesi olmuştur (Vaux, 1998). Sanayi devrimiyle birlikte ise boş zaman faaliyetleri teknikleşmiş ve kitleselleşmiştir (Sevil, 2012, s. 5).

Boş zaman ile ilgili çalışmalar ilk olarak ABD'de 1950'li yıllarda sosyo-ekonomik yapı ve etkinliklere katılım arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır (Mansuroğlu, 2002, s. 54).

Çağdaş toplumlarda boş zamanı değerlendirme, bireyin yaşam kalitesini artıran ve geliştiren en önemli unsurlardan birisi olup, bireyin kendisini keşfetmesine, yenilemesine ve ortaya koyabilmesine katkı sağlamaktadır. Yalnızca bireysel değil, toplumsal ve ulusal açıdan da boş zamanı değerlendirme son derece önemli olup; kültürlerarası iletişime ve anlayışa katkıda bulunurken, küresel toplumda bireyin deneyimlerini zenginleştirmede güçlü bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda boş zamanı değerlendirme, bireyin yaratıcılığını, keşfetme duygusunu ortaya çıkartma fırsatları sağlayarak değişimi desteklemekte ve kolaylaştırmaktadır (Edginton, 2007).

Günümüzde insanların sahip olduğu en büyük problem "zaman darlığı"dır. Çalışan insanların genellikle yapacakları çok şey olmasına rağmen, kişisel hayat-

ları için zamanları çok azdır. Dolayısıyla birçok insan sorumluluklarının altında ezilmektedir. Tüm bunların üstesinden gelebilmek ancak insanın ne yapmak istediğini ve kendisi için nelerin gerçekten önemli olduğunu değerlendirmesiyle mümkündür (Aydoğan ve Gündoğdu, 2006, s. 218).

Teknolojinin gelişimiyle beraber aslında insanların daha çok boş zamanı olması gerektiği düşünülürken birçok insan işlerinin içinde kaybolduğunu hatta kendine ayıracak boş zamanı olmadığını belirtmektedirler. Hâlbuki bir değerlendirme yapıldığında, insanların vakitlerini çoğunlukla gereksiz işlere harcadıkları görülecektir. Mesela bir birey hayatındaki en önemli önceliğinin işi olduğunu belirtiyorsa, o kişinin ailesi, sağlığı, arkadaşlık ve akrabalık ilişkileri bu durumdan olumsuz etkileniyor olabilir. Bu nedenle bireyler, zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak dışında kalan zamanlarını özel hayatına olumlu katkılar sağlamak üzere değerlendirmeye çalışmalıdır.

Zamanın değerini en iyi çalışan insanlar bilir. Buna rağmen çoğu çalışan insan çalışma zamanlarına verdikleri önemi boş zamanlarına vermezler, boş vakitlerini iyi değerlendiremezler. Hâlbuki paranın tekrar kazanılabileceği, ama giden zamanın geri gelmeyeceğinin unutulmaması gerekir. Buna rağmen birçok insanın dakikaları, saatleri, hatta yılları sorumsuzca çarçur etmesine rağmen bir kuruşu bile boşa harcamaması oldukça dikkat çekicidir (Morgan, 1985).

Günümüzde insanlar yaşadıkları çevre, gelişen teknoloji ile birlikte hızlı tüketen ve yaşayan bireylere dönüşmüştür. Bu durum fizyolojik ve psikolojik bozulmalara neden olmaktadır. İnsanların taşıdığı iş yoğunluğu bununla beraber stres, yorgunluk, biyolojik değişimler, hareketsizliğin getirdiği hastalıklar, psikolojik rahatsızlıklar, yorgunluk, yaşadığı çevrede yeşil alanların azalması, nüfus artışı, ekonomik gelişmeler, endüstrinin gelişmesiyle birlikte, makinelerin ve robotların kullanımı ile insan gücüne düşen ihtiyacın azalmasına paralel olarak beraberinde boş zamanın artmasını getirmiştir (Akcan, 2010).

Günümüzde zamanın boşa harcanmasının en önemli nedeni bilgisayar, internet, televizyon, video gibi teknolojik icatlardır. Aslında insan hayatına çok faydası olan bu araçların zamanı çalmasını önlemek için bunlara belirli zaman sınırlamaları koymak yararlı olacaktır (Aydoğan ve Gündoğdu, 2006, s. 220). Böylece insanlar hem iş hem de iş dışındaki zamanları daha etkili kullanma fırsatını elde edeceklerdir.

Yapılan araştırmalar bir insanın bir günde ortalama on buçuk saat çalıştığını, ortalama dört saatini de ev işi ve çocuk bakımı gibi diğer işlerine ayırdığını göstermiştir. Bir insanın sekiz saat de uyuduğunu düşününce boş zaman olarak geriye bir buçuk saat kalmaktadır. Buradan çıkan sonuca göre insanların kendilerini stresli hissetmelerinin çok doğal olduğu bir gerçektir. Aslında zamanı etkili bir şekilde kullanabilmek için insanın bir süper kahraman olması gerekmez. Tam gün çalışıp boş zamanlarında ders çalışan, çocuk yetiştiren, bir evi çekip çeviren,

sosyal aktivitelerde aktif roller alan ve üstüne üstlük bir de kitap yazan insanlar bulunmaktadır. Eğer işler yetiştirilemiyorsa yapılması gereken ilk üç şey öncelikleri belirlemek, gereksiz işleri elemek ve günleri doğru ve etkin bir şekilde planlamaktır (Martin, 2005. Akt. Aydoğdu ve Gündoğdu, 2006, s. 218).

Boş zaman çift yönlü olup; sanat, müzik ve bilimden zevk alma, sağlık, kuvvet ve yeteneklerimizi geliştirme ve yaratıcılığımızın açığa çıkmasını sağlayabileceği gibi bunların tam tersine başıboşluk, sıkıntı, bunalım ve düzensizliği doğurabilir. Günümüzde hayatın getirmiş olduğu zorluklar ve stres karşısında yıpranan insanın; çalışma verimini, sağlığını ve psiko-sosyal düzeylerini hareketsiz hayat tarzı etkilemektedir. Bunlara bir de hareketsizlik eklendiğinde vücut her türlü hastalığa açık hale gelmektedir. Kalp hastalıkları, şişmanlık, bağışıklığın kaybı, iş gücü ve verimin azalması, sık, sık hastalanma ve tedaviye cevap verememe gibi sayabileceğimiz sayısız sakıncalar hareketsiz yaşantı ve giderek artan yaşam güçlüklerini birer sebep olarak sayabiliriz. Spor yapan kişilerin kendilerine güveni daha fazla, çevresiyle ve arkadaşlarıyla uyumu daha iyi, ruhsal sağlıkları daha dengeli ve düzenlidir. Sağlık için egzersizin temel amacı hareketsiz bir yaşantının neden olduğu organik ve fiziki bozuklukları önlemek veya yavaşlatmak için ve beden sağlığının temeli olan fizyolojik kapasiteni yükseltmek, fiziksel uygunluğu ve sağlığı uzun yıllar muhafaza etmektir (Zorba, 1999).

Bu sayede özellikle çalışan kadınların işleri daha sistematik ve düzenli hale gelecek ve kendilerine daha çok kaliteli zaman ayırabilecekler ve dolayısıyla kendilerini daha zinde ve rahat hissedeceklerdir.

Her toplumda ve her dönemde kadınlar farklı çalışma ortamları ve üretim faaliyetleri içinde yer almışlardır. Pek çok toplumda kadınların toplumsal statü kazanımı konusunda ciddi mücadeleler verdikleri önemli bir gerçektir. Kadın sorunlarının ortaya çıkarılması amacıyla çalışmaların önem kazandığı ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin hala devam ettiği günümüz toplumlarında refah seviyesinin yükseltilmesi ve kalkınmanın sürdürülebilmesi bakımından kadın eğitimi ve istihdamı önem arz etmektedir. Eğitim-öğretim kurumlarının en üst halkası olan üniversitelerin ise toplumsal yaşamda ayrı bir önemi bulunmaktadır. Üniversite kavramı, dünyada olduğu gibi ülkemizde de önemine dikkat çekilen, farklı bakış açıları bakımından uzun yıllardır tartışılan bir kavram olma özelliğini korumaktadır. Konunun önemsenmesinin temelinde, kuruluşundan günümüze üniversitelerin toplumsal yaşamın gelişimine etkileri ve sosyo-ekonomik beklenti düzeyinin yüksek olması yatmaktadır (Önal, 2017).

Komşuoğlu'nun (2015) ifade ettiğine göre;

21. yüzyılda artık toplumsal cinsiyet eşitliği politikaları kamusal alanda devlet tarafından uygulanmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitliği ve adaleti, demokrasinin temel bir ilkesidir, kalkınmanın ve refah toplumunun en önemli öğelerinden biridir. Bu anlayış ulusların insan hakları belgelerinde, uluslararası sözleşmelerde

ve yasalarda yer almaktadır. Bu alanda hukuki zeminin güçlendirilmesine rağmen bu hakların hayata geçirilmesinde, uygulamada ciddi zorluklar, haksızlıklar yaşanmaktadır.

Yükseköğretim Kurulunda bu hassasiyetler dikkate alınarak 29/05/2015 tarihinde Akademi Kadın Çalışmaları ve Sorunları Birimi kuruldu ve bu alanda çalışmalar yapacak bir komisyon oluşturuldu.

Bu konuda üniversitelerde ve akademik alanlarda yapacağımız çalışmalar Türkiye'nin geleceğine yönelik güçlü isteklerimizi ifade etmektedir. Üniversitemizde okuyan öğrencilerimizin %43'ü kız öğrencilerdir, genç akademisyenlerimizin %40'ı da kadınlardır. Geleceğin Türkiye'sinde söz sahibi olacak bu neslin, kadınların ve erkeklerin toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadının insan haklarının korunmasına bilinçli bir duyarlılıkla yetişmesinin gayreti içindeyiz. Ayrıca üniversitemizde kadına şiddet, kadınların iş yerlerinde maruz kaldığı psikolojik tacizler, gündelik yaşam pratiklerinde cinsiyetçi değer ve yargılar gibi sorunlar, derslerle, seminerlerle, bilgilendirme ve farkındalık yaratma politikaları ile anlatılacaktır. Yaygın olarak sürdürülecek bu çalışmalarla yön gösterici olmak ve konu ile ilgili temel değerler oluşturabilmek hedeflenmektedir.

Bu çalışmaların nihai hedefi kadınların sosyal ve ekonomik konumlarını güçlendirmek, ülke ekonomisine katkılarını artırmak, karar mekanizmalarında, liderlik konumlarında varlıklarını desteklemek ve üniversitemizde bu tip çalışmaların daha fazla önünün açılmasına gayret etmektir. Bu alanda hepimizin birlikte göstereceğimiz çabalarla başarıya ulaşacağımıza inanıyorum (YÖK, 2017).

Kırıkkale Üniversitesi'nde çalışan kadın personelin boş zamanlarını değerlendirme durumları nasıldır? sorusuna cevap aranacaktır.

Alt problemler

1. Kırıkkale Üniversitesi'nde çalışan kadın personelin demografik özellikleri nasıldır?
2. Kırıkkale Üniversitesi'nde çalışan kadın personelin bireysel özelliklerine göre boş zaman değerlendirmeleri nasıldır?
3. Kırıkkale Üniversitesi'nde çalışan kadın personelin müzikle ilgileri ve kurumdaki müzik faaliyetlerine göre boş zaman değerlendirmeleri nasıldır?
4. Kırıkkale Üniversitesi'nde çalışan kadın personelin il düzeyinde boş zaman değerlendirmeleri nasıldır?

Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi

Bu çalışmanın temel amacı, Kırıkkale Üniversitesi'nde çalışan kadın personelin boş zamanlarını değerlendirme biçimlerini belirlemektir. Araştırmada veri

toplamak amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden anket tekniği kullanılmıştır. Bu amaçla ilgili literatür taranarak uzmanların da yardımıyla anket formu oluşturulmuştur. Örneklem olarak Kırıkkale Üniversitesi'nde çalışan ve Kırıkkale'de ikamet eden kadın personel seçilmiştir. Nisan-Mayıs 2016 tarihinde uygulanan anket, Kırıkkale Üniversitesi Personel Daire Başkanlığı biriminden elde edilen, 118 akademik, 190 idari personel olmak üzere toplam 308 kadın personelin mail adreslerine gönderilmiştir. Ancak sadece 23 akademik ve 20 idari personelden geri dönüş olmuştur. Daha sonra yapılan kişisel görüşmelerde bunun sebebinin, mail adreslerinin aktif olarak kullanılmadığından kaynaklandığı belirlenmiştir.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen veriler alt problemler doğrultusunda çözümlenmiş ve yorumlanmıştır.

Birinci Alt Probleme Ait Bulgular

Birinci alt problemde yer alan dört soru; Kırıkkale Üniversitesi'nde çalışan kadın personelin yaş, eğitim durumu, medeni durum ve çocuklarının olup olmadığına ilişkin demografik özelliklerini ortaya koymaktadır.

Tablo 1. Demografik özelliklere ilişkin dağılım

Demografik Sorular	Akademik		İdari		
	f	%	f	%	
Yaş	18-25	4	17	2	10
	26-33	10	43	4	20
	34-40	6	26	9	45
	41 ve üzeri	3	13	5	25
Eğitim Durumu	Lisans	4	17	12	60
	Yüksek Lisans	9	39	1	5
	Doktora	10	43	1	5
	Diğer	--	--	6	30
Medeni Durum	Evli	17	74	13	65
	Bekâr	6	26	7	35
Çocuğunuz Var mı?	Evet	11	48	11	55
	Hayır	12	52	9	45

Tablo 1 de görüldüğü gibi, ankete katılan akademik personelin %13'ü, idari personelin ise %25'i orta yaş grubu çalışanlardır. Beklendiği üzere akademisyenlerin önemli bir çoğunluğu yüksek lisans ve doktora mezunu iken, idari personel ağırlıklı olarak lisans eğitimi almıştır. Medeni durumda ise evli olma oranı akade-

misyenlerde %74 iken çocuk sahibi olma durumu %48, idari personelde evli olma durumu %65 iken çocuk sahibi olma oranı ise %55' tir.

İkinci Alt Probleme Ait Bulgular

İkinci alt problemde yer alan beş soru, Kırıkkale Üniversitesi'nde çalışan kadın personelin bireysel özelliklerine göre boş zaman değerlendirmelerine ilişkin durumu ortaya koymaktadır.

Tablo 2. Bireysel özelliklere ilişkin dağılım

Demografik Sorular		Akademik		İdari	
		f	%	f	%
Kaç yıldır Kırıkkale'de ikamet ediyorsunuz	1-5 yıl	11	48	5	25
	6-10 yıl	6	26	1	5
	11 yıl ve üzeri	6	26	14	70
Etkinlik için boş zaman bulabiliyor musunuz	Evet	11	48	10	50
	Hayır	12	52	10	50
Boş zaman olarak ayırdığınız süre ne kadar (günlük)	1-2 saat	14	61	12	60
	3-4 saat	4	17	2	10
	5-6 saat	3	13	2	10
	Hiç zaman ayıramam	2	9	4	20
		N:23		N:20	
Boş zamanlarınızı kimlerle birlikte değerlendiriyorsunuz	Eşimle	8	35	4	20
	Çocuklarımla	16	70	12	60
	Yalnız	3	13	2	10
	Akrabalarımla	12	52	8	40
	Arkadaşlarımla	8	35	6	30
Boş zamanlarınızı nerede değerlendiriyorsunuz	Evde	12	52	14	70
	Açık alanlarda	6	26	2	10
	Kafe, dernek, eğlence mekânlarında	8	35	4	20
	Spor Tesisinde	4	17	2	10
	AVM (Alışveriş Merkezi)	12	52	10	50

Tablo 2 de görüldüğü gibi; Kırıkkale'de 11 yıldan fazla ikamet etme oranı %70 gibi büyük bir oranda idari personel görülürken, akademisyenlerin %48'i 1-5 yıl

arası Kırıkkale’de ikamet ettiklerini belirtmişlerdir. Hem akademik hem de idari personelin hemen hemen yarısı etkinlik için boş vakit bulamadığını belirtmişlerdir. Boş zaman olarak ayrılan süre sorusunda, akademik ve idari kadın personelin günlük zaman diliminin 1-2 saatte yoğunlaştığı görülmektedir. Boş zamanı kimlerle geçirdiği sorusunda her iki personelde de gözlenen, ilk sırada çocuklarıyla ikinci sırada ise akrabalarla zaman geçirdikleridir. Eş ve arkadaşla zaman geçirme oranları hemen hemen birbirine yakındır. Akademisyenlerin boş zamanlarını değerlendirme yöntemleri çeşitlilik gösterirken, idari personelin %70’i boş zamanlarını evde geçirdiklerini belirtmişlerdir. Burada dikkat çekici olan iki sonuçtan biri sağlıklı olmak adına bireysel yapılan spor aktivitelerine katılımın düşük oranlarda kalması diğeri ise küreselleşme kültürüyle hayatımıza giren AVM gezmenin her iki personel grubu için de %50-52’lik oranlarda olmasıdır.

Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Üçüncü alt problemde yer alan beş soru, Kırıkkale Üniversitesi’nde çalışan kadın personelin müzikle ilgileri ve kurumdaki müzik faaliyetlerine göre boş zaman değerlendirmelerine ilişkin durumu ortaya koymaktadır. Bu bölümde yer alan “herhangi bir çalgı çalıyor musunuz” sorusu, kurumdaki müzik faaliyetleriyle ilişkilendirileceği için sorulmuştur.

Tablo 3. Müzikle ilgileri ve kurumdaki müzik faaliyetlerine ilişkin dağılım

Müzikle İlgileri ve Kurumsal Müzik Faaliyetleri İle İlgili Sorular	Cevaplar	Akademik		İdari	
		f	%	f	%
Herhangi bir çalgı çalıyor musunuz	Evet	8	35	3	15
	Hayır	15	65	17	85
Kurumunuzda müzik kursları verilmesini ister misiniz	Evet	21	91	19	95
	Hayır	2	4	1	5
Kurumunuzda düzenlenen müzik etkinliklerini izleme fırsatı buluyor musunuz	Evet	5	22	5	25
	Hayır	18	78	15	75
Kurumunuzda müzik etkinliklerine faal olarak katılmak ister misiniz	Evet	16	70	9	45
	Hayır	7	30	11	55
		N:23		N:20	

Boş zamanlarınızı kimlerle birlikte değerlendiriyorsunuz	Eşimle	8	35	4	20
	Çocuklarımla	16	70	12	60
	Yalnız	3	13	2	10
	Akrabalarımla	12	52	8	40
	Arkadaşlarımla	8	35	6	30
Boş zamanlarınızı nerede değerlendiriyorsunuz	Evde	12	52	14	70
	Açık alanlarda	6	26	2	10
	Kafe, dernek, eğlence mekânlarında	8	35	4	20
	Spor Tesisinde	4	17	2	10
	AVM (Alışveriş Merkezi)	12	52	10	50

Tablo 3 de görüldüğü gibi; bayan personelin müzikle ilgileri ve kurumdaki müzik faaliyetlerine göre boş zaman değerlendirmelerine ilişkin bulgular verilmiştir. Çalgı çalma oranı akademisyenlerde %35 iken idari personelde %15'tir. Hem akademik hem idari personelin hemen hemen tamamı kurumlarında müzik kurslarının verilmesini istediklerini belirtmişlerdir. Kurumlarında düzenlenen müzik etkinliklerine katılma oranları akademik personelde %22 iken idari personelde %25'tir. Akademisyenlerin kurumlarındaki müzik etkinliklerine faal olarak katılma istekleri (%70) idari personele göre (%45) daha fazladır. "Boş zamanlarınızda iş yerinizdeki etkinliklere katılmak size ne katıyor" sorusunda kadın personelin; mutlu olma, kişilik gelişimi, monotonluktan kurtulma, kendini yenilenmiş hissetme, yeni şeyler öğrenme ve yeteneklerini keşfetme gibi kavramları ön plana çıkardığı gözlenmiştir.

Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Dördüncü alt problemde yer alan üç soru, Kırıkkale Üniversitesi'nde çalışan kadın personelin il bazında boş zaman değerlendirmelerine ilişkin durumu ortaya koymaktadır.

Tablo 4. İle ilişkin dağılım

İl İle İlgili Sorular	Cevaplar	Akademik		İdari	
		f	%	f	%
İlinizde Düzenlenen Kültürel Etkinliklerin Yeterli Olduğunu Düşünüyor musunuz	Evet	3	13	1	5
	Hayır	20	87	19	95
İlinizde Düzenlenen Kültürel Etkinliklere Katılıyor musunuz	Evet	12	52	7	35
	Hayır	11	48	13	65
İlinizde Boş Zamanları Değerlendirecek Tesislerin Yeterli Olduğunu Düşünüyor musunuz	Evet	2	9	0	0
	Hayır	21	91	20	100

Tablo 4 de görüldüğü gibi; ankete katılan akademik ve idari kadın personelin neredeyse tamamına yakını boş zaman değerlendirmek üzere ildeki tesislerin yetersiz olduğunu, tesis olmayınca dolayısıyla etkinliklerin de yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Bu sonuca rağmen akademik personelin ilde düzenlenen etkinliklere katılma oranı %52 iken bu oran idari personelde sadece %35'tir.

Anketin son sorusu olan "Boş Zaman deyince ne anlıyorsunuz" ? açık uçlu sorusuna karşılık alınan cevapların değerlendirilmesi sonucunda ise aşağıdaki tabloda görülen üç ana tema tespit edilmiştir.

Tablo 5. Boş zaman algısına ilişkin dağılım

Boş Zaman Deyince Ne Anlıyorsunuz?	Akademik		İdari	
	f	%	f	%
Çalışmadığım zaman	11	48	10	50
Kendime ayırdığım zaman	9	39	6	30
Dinlenme-Eğlenme	3	13	4	20

Tablo 5'te görüldüğü gibi; ankete katılanların boş zaman algısının akademik ve idari personel arasında çok fazla farklılık göstermediği gözlenmiştir. Akademik çalışanların %48'i için boş zaman kavramı "çalışmadığı zaman" anlamına gelirken, bu oran idari personel için %50'dir. "Kendime ayırdığım zaman" dilimi olarak akademik personelde oran %39 iken idari personelde %30'dur. Boş zamanı "dinlenme-eğlenme" olarak görenlerin oranı akademik çalışanlarda sadece %13 ve idari çalışanlar için %20 olması ise dikkate alınması gereken önemli bir sonuçtur.

Tartışma ve Sonuçlar

Bu araştırmada; Kırıkkale Üniversitesi'nde çalışan kadın akademik ve idari personelin boş zamanlarını değerlendirme etkinlikleri incelenmiştir.

1. Çalışmaya katılan ve anket formunu dolduran 43 çalışanın 23'ü akademik personel 20'si idari personeldir.
2. Genelde orta yaş grubunda olan çalışanların eğitim durumu akademik personel için %43 oranla doktora iken bu oran idari personelde yalnızca %5'tir.
3. Evlenme oranı ise akademik çalışanlarda %74, idari çalışanlarda %65'tir. Ankete katılan 43 çalışan arasından 11 akademik ve 11 idari personelin çocukları vardır.
4. Ankete katılanların hemen hemen yarısı etkinlik için boş zaman bulamadığından şikâyetçidir. Bu durum Johnson (1996) un da belirttiği üzere çağımızın genel sorunlarından birisidir. Haliyle boş zamanlar çoğunlukla evde geçirilmektedir. Bu sonuçlar boş zamanların yeterli olmadığını, olan boş zamanın da yeterince etkin kullanılmadığını göstermektedir. Hâlbuki Edginton (2007) un belirttiği gibi boş zamanların iyi değerlendirilmesi bireylerin yaratıcılıklarının geliştirilmesine esas teşkil eder. Hatta Zorba'ya (1999) göre boş zamanlarını verimli değerlendiren toplumlar diğer toplumlara göre daha ileri düzeylere gelmişlerdir. Dolayısıyla boş zamanların daha etkin kullanılması için daha fazla etkinlik olması gerekir.
5. Müzik, boş zamanları değerlendirme etkinliklerinden birisidir. Ancak algı alanların oranı akademisyenlerde %35 iken, idari personelde yalnızca %15'tir. Bu sonuçla birlikte, anketi cevaplayanların tamamına yakını çalıştıkları kurum da müzik kursu istediklerini belirtmişlerdir. Kurumda organize edilen müzik etkinliklerine katılım oranının da her iki grupta çok düşük olması, etkinliklerin mesai saatleri içinde yapılıyor olmasındandır. Daha fazla müzik etkinliklerinin olması ve bu etkinliklere personelin katılımının sağlanması amacıyla kurum tarafından gerekli tedbirlerin alınması hem personelin kişisel gelişimi hem de sosyal topluma aidiyet duygularının gelişmesi bakımından oldukça önemlidir. Bu etkinlikler, çalışanları mutlu ederken, yeteneklerini geliştirir ve hayatın tekdüzeliğinden kurtarır. ankaya ve Demirtaş'ın (2010) Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Üniversite İklimi ve Atalet Arasındaki İlişki isimli çalışmasında; "Örgüt düzeyindeki sosyal imkânlar, bireyin öğrenim gördüğü okul örgütü veya çalıştığı iş örgütü tarafından verilen maddi imkânları ve desteği ifade etmektedir. Bu imkânlar arasında; bireylere materyal desteği sağlamak ve araştırma ve inceleme amaçlı çalışmalara

destek vermek (Cohen, 2004), bireylere sosyal faaliyet imkânları oluşturmak (Dixon, 2003), çalışanlara yönelik rehberlik hizmetlerinde bulunmak ve duygusal destek içeren hizmetler yer almaktadır (Barrera ve Ainley, 1983) motivasyon düzeyi ve sosyal imkanların birlikte atalet olgusu üzerinde önemli yordayıcılar olduğu görülmektedir. Üniversitelerin paydaşlarını pozitif yönde destekleyici bir iklime sahip olması paydaşların atalet durumları üzerinde ters bir etki oluşturarak onların daha üretken ve dinamik hale gelmelerine katkı sağlayabilir” şeklinde ifade etmektedir.

6. Ankete katılan 43 çalışanın tamamına yakını, ildeki kültürel alanların ve dolayısıyla faaliyetlerin yetersiz olduğunu düşünmektedirler. Bu durumda bile yapılan etkinliklere katılımın %50 civarında olması, bireylerin bu konudaki taleplerinde samimiyetlerini göstermektedir. Özdağ ve diğ. (2009) devlet memurlarının boş zaman değerlendirme ile ilgili yaptığı çalışmalarında, boş zaman etkinliklerine katılmanın kişilerde sırasıyla sıkıntı azaltıcı, dinlendirici, eğlendirici, sağlık verici, eğitici, mutluluk verici etkileri olduğunu saptamışlardır. Deneklerin bir bölümünde de boş zaman değerlendirme eylemlerinin kişisel statü sağladığı belirlenmiştir. Yetiş (2008) kamu kuruluşu çalışanlarının boş zaman etkinlikleri ile ilgili çalışmasında, büyük çoğunluğun günde 3-4 saat boş zamanları olduğunu, boş zaman etkinliklerine genelde haftada bir kez katıldıklarını, kurumda bu amaca yönelik tesislerin nicelik ve nitelik bakımından yetersiz olduğunu ve imkân tanındığında (tesis ve zaman açısından) daha çok boş zaman değerlendirme faaliyetlerine katılım isteği olduğunu belirlemiştir (Sabbag ve Aksoy, 2011).
7. Ankete dönüşlerin sınırlı olması nedeniyle daha sonra kişisel olarak yapılan görüşmelerden; Kırıkkale Üniversitesi kadın personelin çok büyük kısmı, otomasyon sisteminde bulunan resmi mail adreslerini aktif olarak kullanmadıklarını ya da kullanamadıklarını belirtmişlerdir. Özellikle birçok kişi, aktif olan başka maillerini bile boş zamanları olmadığı için kullanamadıklarını ifade etmişlerdir.

Çalışmamızın temelini oluşturan çalışan kadınların (Kırıkkale Üniversitesi); iyi eğitim almış, ruhen ve fiziklen sağlıklı bir anne/kadın olarak, geleceğimizin teminatı nesillerin sağlıklı yetişmesinde birincil aktör olduğu önemli bir gerçektir. Çalışan kadınlar, çalışma hayatının neden olduğu stres ve yorgunluktan kurtulmak amacıyla gerçekleştirilecek boş zaman etkinlikleri sayesinde iş yaşamlarında ortaya çıkaramadıkları yetenek ve becerilerini geliştirebilirler. Böylece sosyal hayatta; yaratıcılık, başarılı olma ve bir şeyler üretme gibi çeşitli insani ihtiyaçlarını giderebilecekler, iş ve özel yaşantıları arasında daha dengeli bir zaman dilimi yaratarak, gerek çalışma hayatlarında gerekse sosyal hayatlarında daha verimli ve huzurlu çalışma ortamı içinde olacaklardır.

Elde edilen sonuçlara göre kurumda:

1. Kişisel gelişim, motivasyon ve özgüveni artırmaya yönelik etkinliklere (eğitim, söyleşi vb.) yer verilmelidir.
2. Kurum çalışanlarının istekleri doğrultusunda kurslar açılmalıdır.
3. Yıl içerisinde düzenlenmesi planlanan sosyal faaliyetleri (gezi, konser, tiyatro, spor faaliyetleri vb.) organize eden ayrı bir idari birim olmalı ve maddi olarak desteklenmelidir.
4. Kadınlarla ilgili birimler kurulmalı ve özellikle lisansüstü çalışmalarla sorunlar ortaya çıkarılarak çözüm önerileri üretilmelidir.

İlde:

5. Şehir merkezinde ve mahallelerde kültürel etkinliklere olanak sağlayacak sosyal ve kültürel yaşam merkezlerinin kurulması ve var olan tesislerin yenilenmesi/düzenlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu nedenle ilgili kurum ve kuruluşların iş birliği halinde; Kırıkkale’de yaşayan halkın yaşam kalitesini artıracak boş zaman değerlendirme alanlarını artırıcı önlemler alması sağlanmalıdır.
6. Her kurumun, çalışanlarının etkinliklere katılımlarının sağlanması amacıyla haftanın belli gün ve saatlerinde izin verilmesi önerilebilir.

Kaynakça

- Akcan, Z.B. (2010). *Çalışan ve çalışmayan kadınların rekreatif etkinliklerden sportif faaliyetlere katılım düzeylerinin araştırılması (Muğla ili örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Akyüz, H. (2015). *Üniversite öğrencilerinin boş zaman faaliyetlerine yönelik tutumlarının incelenmesi: Bartın üniversitesi örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Aydoğan, İ., Gündoğdu, B. F. (2006). Kadın öğretim elemanlarının boş zamanlarını değerlendirme etkinlikleri, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 217-232.
- Barrera, M. J. and Ainley, S. L. (1983). The structure of social support: a conceptual and amprical analis. *Journal of Community Psychology*, 11, 133-143.
- Bennet, A. (1992). *Günün yirmi dört saatini yaşamak*. (Çev.: Tahran Yamaç), Ankara: Cevat Şen Yayınları.
- Cohen, S. (2004). *Social relationships and health*. *Journal of American Psychologist*, 59, 676-684.
- Çankaya, İ.H., Demirtaş, Z. (2010). Öğretmen adaylarının görüşlerine göre üniversite iklimi ve atalet arasındaki ilişki. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 1-9.
- Dixon, T. L. (2003). *Middle school teacher beliefs*. ProQuest dissertations and theses.
- Edginton, C. R. (2007). *The World leisure organization: promoting social, cultural and economic transformation*. Licere, Belo Horizonte.
- Gediz, S. (2012). *Kamu hizmeti olarak rekreasyon etkinlikleri kapsamında gençlik hizmetleri ve spor il müdürlükleri batı Akdeniz bölgesi gençlik merkezleri analizi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Antalya Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Johnson, Doug (1996). "How We Spend Our Days", www.doug-johnson.com. Erişim Tarihi: 25.11.2017
- Mansuroğlu, S. (2002). Akdeniz üniversitesi öğrencilerinin serbest zaman özellikleri ve dış mekan rekreasyon eğilimlerinin belirlenmesi. *Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 15(2), 53-62.
- Martin, Lisa "Make Your Time Count", www.succesbalance.com, Erişim Tarihi: 15.10. 2017.
- Morgan, Rebecca L., (1985). www.rebeccamorgan.com, Erişim Tarihi: 15.11.2017
- Önal, G. Filiz, (2017). *Müzik alanındaki kadın akademisyenler*. 1. Uluslararası Kadın Araştırmaları Sempozyumu. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi.
- Özdağ,S., Yeniçeri, M., Fişekçioğlu, B. , Akçakoyun, F., Kürkcü, R. (2009). Devlet memurlarının boş zaman değerlendirme eğilimleri, antropometrik ve fiziksel uygunluk seviyeleri, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, 307-323.
- Sabbağ, Ç. , Aksoy, E. (2011) Üniversite öğrencileri ve çalışanların boş zaman etkinlikleri: Adıyaman örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 4. 10-23.

- Sevil, T. (2012). *Boş zaman ve rekreasyon yönetimi*. T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2497 Açık Öğretim Fakültesi Yayını No: 1468. 1. Baskı, Eskişehir, s: 5.
- Şahin, C.K., Akten, S. ve Erol, U.E. (2009). Eğirdir meslek yüksekokulu öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine katılımlarının belirlenmesi üzerine bir çalışma. *Artvin Çoruh Üniversitesi, Orman Fakültesi Dergisi*, 10 (1), 62-71.
- Tezcan, M. (1982). *Sosyolojik açıdan boş zamanların değerlendirilmesi*. Ankara: A.Ü. Yayını.
- Türk Dil Kurumu (2017). *Bilim ve Sanat Terimleri Ana Sözlüğü*, www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5a16f6cf6c69c9.2778305, Erişim Tarihi: 23.11.2017
- Türk Dil Kurumu (2017). *Güncel Türkçe Sözlük*, www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5a16f6cf6c69c9.27783205, Erişim Tarihi: 23.11.2017
- Vaux, A. (1998). *Social support, theory, research and intervention*, New York: Praeger. www.il.proquest.com/proquest. Erişim Tarihi: 25.11.2017
- Yetiş, Ü. (2008). Kamu Kuruluşlarında çalışan Devlet Memurlarının Boşzaman Faaliyetlerini Değerlendirme Alışkanlıkları (Tugsaş Örneği). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(2), 34-45.
- Yükseköğretim Kurumu (2017). Tüm Duyurular, <http://www.yok.gov.tr/web/akademide-kadincalismalari-ve-sorunlari-birimi/hakkimizda>. Erişim Tarihi: 15.10.2017
- Zorba, E. (1999). *Öğretim elemanları ve idari görevde çalışan personelin hayat tarzı, aktivite düzeyleri, antropometrik ve fiziksel uygunluk seviyeleri*, 3. Uluslararası Akdeniz Spor Bilimleri Kongresi, Muğla Üniversitesi Yayınları, Muğla.